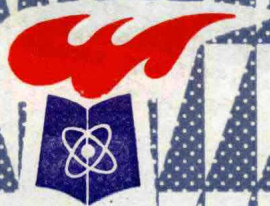

ལྷོ་མཁའ་ལྷོ་མཁའ་

4

མི་རིགས་དང་རྒྱུ་ཁུངས་

ཐེན་ཕུའི་རྟེན་ས་མ།

4

མེ་མིག་ས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

ཤེས་བྱ་རི་ཐེགས་མ།

མི་རིགས་དཔེ་ཞུན་ཁང་གིས་བསྐྱར་ནས་བསྐྱན་པ།

1981 ལོའི་ཟླ་ 10 པར་པར་གཞི་ 1 བོ་བཞུགས་པ།

1981 ལོའི་ཟླ་ 10 པར་བོ་ཅིན་ལ་པར་ཐངས་ 1 བོ་བཞུགས་པ།

དེབ་རེར་སྐར་ཐུར་ 1 ཟུར་ 6།

རིག་གནས་དང་སྒྲིལ་སྒྲིལ།

གཞི་འདྲ་འཕྲོ་བའི་འདྲ་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་།

འདྲ་ཀྱི་གནའ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་ཁ་བྱང་ཁག་གསུམ།

..... ཙམ་སྒྲིག་ཕྱིད་མཁན་བཅོད་ནམས་སྒྲིད། (42)

ཏྲ་གི་འབྲུངས་སྒྲིད། ཙམ་མཁན་ནོར་ལྷ། (51)

ཏྲ་བཟང་པོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་འབྲུང་། འབྲི་མཁན་གེས་རབ་རྣམ་དག (52)

དར་དམར་པོའི་འགྲན་མི་དམརས་སྒྲིད། འཛམ་བྱ་ཕྱིད་མཁན་རྟ་མགྲན་རྒྱུ་ལ། (55)

གཏམ་དཔེ་ཁ་གསལ་..... འཛམ་བྱ་ཕྱིད་མཁན་དོན་གྲུབ། (55)

སྒྲིག་མ་མི་རིགས་ཁག་གི་རིག་གཞུང་རྒྱུ་ལ།

རང་བྱལ་ཀྱི་གནའ་པོའི་གཏམ་སྒྲིད་ལ། འདེམ་སྒྲུར་ཕྱིད་མཁན་བའོ་དཔེན། (57)

ཐུབས་ ཆེན་ མེས་ བྱལ།

ཐུང་ཏའེ་ཤྲོང་ལྷོང་། བུམ་སྒྲུར་ཕྱིད་མཁན་ཙམ་རིང་དོན་གྲུབ། (63)

གནའ་ བྱལ་ བྲགས་ ཅན།

བཞིན་ཆགས་མིན་ཏུ་འོར་བའི་ཐུགས་རི་རིང་པོ།

དགེ་བྲགས་བའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྒྲིལ་བུམ་བུམས་བ་སྒྲིད།

..... བུམ་སྒྲུར་ཕྱིད་མཁན་གཙུ་བ། (68)

མི་ རིགས་ རྒྱུ་ལ།

ཏུའེ་རིགས། བུམ་སྒྲུར་ཕྱིད་མཁན་ཨ་བ་མ། (73)

གཞུགས་ཁམས་ཀྱི་འཕྲོད་བརྟེན།

བུམ་ནད་ནི་ནད་རིགས་གང་འདྲ་ཞིག་རེད། སྒྲུར་མཁན་གེས་རབ། (76)

ཆམ་པ་ཤིག་པའི་མི་སྒྲི་དང་ཉལ་སྒྲི།..... ལྷུང་མཁན་གངས་ཆེན། (77)

མཉན་པའི་པམ་པ་བྱ་ཆར་ཆེ་ཆུང་ཅམ་ཟ་དགོས།..... ལྷུང་མཁན་མེ་ཤིས་མཚན་མ། (78)

རྩ་མཚར་ཅན་གྱི་ལྷན་རིག

པལ་ཉན་པའི་ག་ཆ་པའི་དབང་ལྷན་ལགས།

ཐབས་མཁས་ཀྱི་སྒྲི་ནས་དྲུམ་པོར་ཤེན་བ།..... ལྷུང་མཁན་ལས་དང་ཤེན། (82)

ལྷུ་ཆོགས་སྤྱོད་གསལ་སྤྱོད།

པལ་ཉན་པོར་པ་པལ་པལ་ཉན་དང་། ལྷན་པར་གཅེས་སྤྱོད་། གཉེན་ཆེན་

པལ་ཉན་པལ་ཉན་པལ་ཉན་དགོས།..... ལྷུང་མཁན་མཚན་མ། (84)

ཆེན་རིག་པས་པལ་ཉན་པལ་ཉན་སྤྱོད་པའི་བ། ... འདྲི་ལྷུང་ལྷུང་མཁན་རྩ་རྩ་དང་རྩ་ལ། (86)

ལྷུ་པལ་པལ་གྱི་གནས་ལུ།

མ་པལ་ཆེ་ཆུང་ལྷུང་ལྷུང་པལ། ལྷུང་མཁན་ལྷུང་མཁན་ལྷུང་མཁན། (87)

འཇམ་མིང་ཤོག་གི་གནས་ལུ་རྩ་མཚར་ཅན།

མིང་ཆེན་གྱི་ལྷུང་།..... ལྷུང་མཁན་སྤྱོད་པལ་པལ། (90)

དམངས་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་ལུ།

ཐབས་པ་མཁས་པའི་ཁྲིམས་དཔོན།..... ལྷུང་མཁན་ཆེ་རྩ། (94)

ལྷུང་ཤོག་ནང་མཉན་རྩ་མོ།..... འདྲི་མཁན་ཅང་རྩ་མིང་།

མཉན་ཤོག་གི་རྩ་མོ།..... འདྲི་མཁན་ལི་ལྷུང་ལྷུ།

ལྷུང་ཤོག་གི་རྩ་མོ།..... འདྲི་མཁན་ཆེ་མིང་།

དེ་པལ་པལ་ཉན་གྱི་པལ་ལྷུང་རྩ་མོ་དང་པར་པལ་ལྷུང་རྩ་མོ་འདྲི་མཁན།

..... རྩ་ལྷུང་། མང་མིང་རྩ་ལྷུང་། ཅང་མཁན་རྩ་ལྷུང་། མང་ཆུང་།

བརྒྱུད་གཅིག་དམག་འཛུགས་དུས་ཆེན་གྱི་ རོ་སྤྲོད་མདོར་བསྟུན།

ཀྲུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གི་དམག་དར་ཐོག་དུ་གསེར་...
 འོད་ཆེས་ཆེས་དུ་འསྐྱོད་པའི་རྒྱ་ཡིག་“བརྒྱུད་གཅིག་”ཅེས་པའི་ཡིག་འབྲུ་ཆེན་པོ་...
 གཉིས་འབྲི་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན། དེའི་གོ་དོན་ག་རེ་རེ་དེ་ཅི་ན། འདི་ནི་ལ་རོ་
 ལུ་བརྒྱུ་དང་བཞིའི་སྒྲིན་ནས་བཤད་འདོད་འཛུགས་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

1926 ལོ་ནས་ 1927 ལོའི་བར་ཀྲུང་གོ་གྲུང་ཁབ་ཏང་དང་གོ་མིན་ཏང་...
 གཉིས་མཉམ་ལས་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་དམངས་གསར་བཞེད་དམག་སྤྱི་ག་འཛུགས་བྱས་...
 ཐོག་ བེ་དབྱང་དམག་ཤིང་ཅན་དག་འདུལ་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ནང་གསར་བཞེད་
 དམག་འཁྲུག་དང་པོ་བསྐངས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཀྲུང་གོ་གྲུང་ཁབ་ཏང་གི་འགོ་
 བློད་པ་ཁོ་རྒྱུ་ཞིའུ་ཡིས་གཡས་ལྷང་མགོ་འདྲགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ཕྱོགས་...
 ལག་ལེན་བསྟར་བའི་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་ཅང་ཅི་ཉིས་གསར་བཞེད་རོ་ལོག་...
 བྱས་ཏེ་ཀྲུང་གོ་གྲུང་ཁབ་ཏང་མི་ལ་སྒྲོ་བྱར་དུ་འཇབ་ཆོལ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་...
 ཏང་དང་མི་དམངས་ཀྱིས་ནུས་པ་ལྡན་པའི་ཆོལ་ལན་སྤྲོད་ཆུ་ཅི་འཛུགས་བྱེད་མ་
 གྲུབ་པས། ཐོངས་དེའི་འུར་འུར་ཆེལ་ཆེལ་གྱི་གསར་བཞེད་ཆེན་པོར་ཕམ་ཉིས་ཁེལ་

“བརྒྱད་གཅིག”ནན་ཁང་འོས་ལངས། (སྤྱི་ཚུན་རིམ་) 1927 ལོའི་ཟླ་ 8 ཚེས་ 1
 ཉིན་མོ་མཐུན་གྲུ་ཞིན་ལའི་དང་། ཀྲུ་ཏེ། རྩ་ལུང་། ཡེ་ཤིང་། ལིུ་པོ་ཁྱེད་བཅས་
 གྱིས་བྱང་འདུལ་དམག་ཁྲི་གསུམ་ལྟག་ཙམ་ཁྱིད་གནང་ནས་ཅང་ཞི་ནན་ཁང་དུ་དྲག་པོའི་
 འོས་ལངས་བྱས་ཏེ་གོ་མིན་ཏང་ཡོག་རྫོད་ཕྱོགས་ཁག་ལ་རྩ་ཁྲིའི་བའི་མེ་མདའ་དང་
 པོ་བརྒྱབ་པ་རེད།

པ་རེད། 1927 ལོའི་གསར་བརྗེར་པམ་ཁ་ཕྱང་རྗེས་ཅང་ཅེ་སྤྱི་གོ་མིན་ཏང་གིས་
 བོ་དབྱང་དམག་ཤིང་ཅན་གྱི་ཆབ་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཁྲོན་ལ་དམག་ཤིང་ཅན་...
 གསར་པའི་གསར་བརྗེར་རྩ་ཁྲིའི་གྱི་དམག་དོན་གྱི་སྤྱི་དབང་སྐར་འཛིན་བཙུན་...
 ཤིང་། སྤྱི་དབང་སྐར་འཛིན་དེ་ནི་ཞིང་བདག་ཆེན་པོ་དང་སྤྱིར་རྟོན་ཆོང་པ་
 ཆེན་པོའི་གྲལ་རིམ་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་དབང་སྐར་འཛིན་ཡིན་པས་གྲལ་རིམ་

ཁྱིཾ་པོ་འི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་ལོག་སྟུང་གི་སྤྱི་དབང་རྟིང་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་མ་ཟད། དམག་གི་དེ་ཅན་རྟིང་པའི་དབང་སྐུར་དང་བསྐུར་ན་དེ་བས་ལོག་སྟུང་ཆེ་བ་ཞིག་དང་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད།

ཡམ་ཁ་བྱང་བ་དེས་ཀྱང་གོ་གྲངས་ཁྲན་ཏང་མི་སྒྲག་ནས་དབའ་ལྷུ་མ་པ་..... ཞིག་བཟོ་བྱུང་མེད། ཁོ་ཚས་ཡམ་ཉེས་བྱང་བའི་བསྐབ་བྱའི་ཐོག་ནས་སྒོ་མཐུན་མའི་ཅེ་དྲུང་གི་དྲག་པོའི་འཐབ་ཅོད་སྐོར་གྱི་དགོངས་པ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པའི་..... རོས་འཛིན་བྱང་བས། གསར་བཞེ་སྟོབ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ 1927 ལོའི་ཟླ་ 7 པའི་ཟླ་དཀྱིལ་ལ་ཏང་བྱང་དབང་གིས་སྐབས་དེར་ཏང་གི་ཤུགས་རྒྱན་འོག་སྐར་བཞིན་..... གསར་བཞེ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་མཁན་རྒྱལ་དམངས་གསར་བཞེའི་དམག་ཁག་..... གཅིག་ཡོད་པ་དེར་བརྟེན་ནས་ཅང་ཞི་ཞིང་ཆེན་གྱི་ནན་ཁང་གྲོང་ཁྱིཾ་དུ་དྲག་..... པའི་རོས་ལངས་བྱེད་རྒྱ་ཐག་བཅད་པ་རེད།

དེ་ནས་ཏང་གི་བཀའ་མངགས་ལྟར་སྒོ་མཐུན་གྲུ་ཞེན་ལའི་ནན་ཁང་དུ་..... ཐེབས་ཉེ་རོས་ལངས་ལ་འགོ་བྱེད་གནང་བ་རེད། ཐེངས་དེའི་རོས་ལངས་སྤྱ་གཞུག་མཁན་སྒོ་མཐུན་གྲུ་ཉེ་དང་། ཉེ་ལུང་། ཡེ་ཐིང་སྤགས་ཀྱིས་འགོ་བྱེད་གནང་བའི་རྒྱལ་དམངས་གསར་བཞེའི་དམག་གི་དམག་མི་ཁྲི་ཚོ་གསུམ་ལྷག་ཅམ་ཡོད་པ་རེད།

1927 ལོའི་ཟླ་ 8 ཚེས་ 1 ཉིན་གྱི་ཞོགས་པ་ཆུ་ཚོད་གཉིས་པར་བརྟེན་..... མདའ་དམར་པོས་འཇམ་ཐིང་ངེར་གནས་པའི་ནམ་མཁའ་དེ་སྒོ་བྱར་དུ་འཁྱུག་པོ་བཟོས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་རོས་ལངས་བྱེད་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། རྒྱ་རས་དམར་པོ་དཀྱིས་པའི་རོས་ལངས་དཔོན་དམག་ཚས་སྟག་མི་རི་ནས་བབ་པ་ལྟར་དག་..... ཐུའི་དམག་སྐར་ལ་ཕར་སྐྱོལ་བྱས་ཤིང་། སྐབས་དེར་གྲོང་ཁྱིཾ་ཕྱི་ནང་གསལ་ག་ལ་མེ་མདའི་སྐད་སྒྲས་ཁེངས་པ་རེད། སྒོ་མཐུན་གྲུ་ཞེན་ལའི་དང་། གྲུ་ཉེ། ཉེ་ལུང་། ཡེ་ཐིང་། ལིུ་པོ་ཁེང་སྤགས་སྤྱ་རོ་མ་གཞུལ་ས་དང་པོར་ཐེབས་

ནས་ཐངས་དེའི་འོས་ལངས་ལ་བཞོད་འདྲིམས་གནང་བ་རེད། འོས་ལངས་དམག་གིས་དམག་འཐབ་དྲག་པོ་བྱས་ནས་ནན་ཁང་སྤང་མཁན་དྲག་དམག་ཆིག་སྟོང་གིས་ཅམ་ཆར་གཙོད་བྱས་པ་དང་དྲག་ལག་ནས་མེ་མདའ་ཆིག་སྟོང་གིས་ཅམ་ཐོབ་ཀྱི་ཅིང་། ནན་ཁང་གྲོང་ཁྱིམ་ཐོག་དུ་རྒྱལ་ཁའི་དར་དམར་ལྟ་བུ་གཏོ་བ་རེད།

ནན་ཁང་འོས་ལངས་བྱས་ནས་གོ་མིན་ཏང་ལོག་སྤྱད་སྤྱགས་ཁག་ལ་མེ་མདའ་དང་པོ་བརྒྱབ་པ་དེའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་གོ་གྲང་ཁན་ཏང་དང་ཀྱང་གོའི་མི་དམངས་ནི་སྟབས་ཆེན་དྲག་པོར་མི་སྐྱེག་པར་སྤྱན་འབྱེལ་ཆེས་མཐུད་ཀྱིས་གསར་བརྗེ་བྱེད་པའི་སྟེང་སྟབས་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཛོད་ཞིང་། དེས་ལོག་སྤྱད་སྤྱགས་ཁག་གི་ཏམ་པ་ཆ་བའི་ངན་ཤུགས་ལ་དྲུང་དྲེག་ཆ་ཐག་ཆད་ཅིག་བཏང་བ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་འཐབ་སེམས་ལ་སྐུལ་མ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་བཏང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་འོས་ལངས་དམག་དཔུང་གིས་གྲོང་གསལ་དུ་ཕྱིན་ནས་མང་ཆོགས་སྐུལ་སྤྱོད་དང་མང་ཆོགས་ལ་དྲག་ཆས་སྤྱོད་ཐབས་མ་ཀྱོང་བྱས་པ་དང་། གནས་གཞིའི་ས་ཁྲུལ་འཛུགས་ཐབས་མ་བྱས་པའི་རྒྱུ་ཁྱིམ་མཐར་ཤུགས་ཆེ་བའི་དྲག་པོའི་སྐོར་སྐོར་འོག་གཙོ་ཤུགས་དམག་དཔུང་ལ་ཕམ་ཉེས་ཀྱི་ཁྲིམ་བཞུགས་ཀྱི་ཁྲིམ་ཆ་རེད། དེ་ཆེས་སྤྱོད་མཐུན་ཀྱུ་ཉེ་དང་ཁྲིན་དབྱི་ནམ་གཉིས་ཀྱིས་འགོ་བཙུག་གནང་བའི་དམག་དཔུང་ཁག་གཅིག་གིས་དཀའ་བ་སྤྱད་དེ་དམག་འཐབ་བྱས་ཀྱི་མཐར་1928 ལོའི་ཟླ་4 པར་རྩ་ཙོན་ཀང་ཉན་ལ་འཕྱོར་དེ་སྤྱོད་མཐུན་མཐོང་ཅོ་རྩུང་གིས་འགོ་བཙུག་གནང་བའི་བཙོ་ཞིང་གསར་བརྗེའི་དམག་དང་རྒྱལ་ཁའི་དང་འཕམ་འཛུམས་བྱང་ནས་ཀྱང་གོའི་བཙོ་ཞིང་དམར་དམག་ཅུན་བཞི་བ་བཙུགས་ཤིང་། སྤྱོད་མཐུན་མཐོང་ཅོ་རྩུང་གིས་ཏང་གི་སྤྱོད་ཆ་བ་ཀྱི་ལས་འགན་བཞེས་པ་དང་སྤྱོད་མཐུན་ཀྱུ་ཉེས་ཅུན་ཀྱང་གི་ལས་འགན་བཞེས་པ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་ཏང་གི་འགོ་བཙུག་འོག་དམག་དཔུང་དེ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འཆར་ཁོངས་བྱང་བ་དང་དང་སྟབས་ཆེར་ཐོང་སྟེ་ད་ལྟོའི་ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅངས་འགྲོལ་དམག་འདི་

ཆགས་པ་རེད།

1933 ལོའི་ཟླ་ 7 ཚེས་ 1 ཉིན་སློ་མཐུན་མའི་ཅ་རྩུང་གིས་གཙོ་འགན་...
བཞེས་པའི་ཀྲང་ 5་སྤུ་ཁེ་ཨིད་ཀྱི་ཀྲང་ 5འུང་ སྤྱད་གཞུང་གིས་ཟླ་ 8 ཚེས་ 1
ཉིན་ནི་ཀྲང་གོའི་བཙོ་ཞིང་དམར་དམག་གི་དྲན་གསའི་ཉི་མ་ཡིན་པའི་སྐོས་ཐག་
བཅད་པ་དང་། 1949 ལོའི་ཟླ་ 6 ཚེས་ 15 ཉིན་ཀྲང་གོ་མི་དམངས་གསར་

བརྗེའི་དམག་དོན་ཁུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་དངོས་སུ་བཀའ་ཤམ་སྟེ་“བརྒྱད་གཅིག”
ཅེས་པའི་ཡིག་འབྲུ་དེ་ནི་ཀྲང་གོ་མི་དམངས་བཅའ་ཁྲོལ་དམག་གི་དམག་དར་
དང་དམག་རྟགས་ཀྱི་མཚན་རྟགས་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་རེད།

དེ་ནས་བཟུང་ཟླ་ 8 ཚེས་ 1 ཉིན་དེ་ཀྲང་གོ་མི་དམངས་བཅའ་ཁྲོལ་...
དམག་དབུ་བརྗེས་པའི་དུས་ཆེན་འོད་སྟོང་འབར་བ་ཞིག་ཆགས་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་
མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱིས་ལོ་ལྟར་དྲན་གས་ལྷུ་གི་ཡོད་པ་རེད།

བདེ་སྲིད་མེ་རྟོག་གིས་བརྩམས་ཆུང་བྱས་པ།

གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་འབྱུང་ཚུལ།

ཆེ་བཅོད་ཀྱིས་བརྒྱུར་པ།

《གྲང་ཁྲན་ཏང་གི་བསྐྱགས་གཏམ》ཞེས་པའི་དབེ་དེབ་དེའི་ཆིག་དང་པོ་...
ནི་“རྣམ་ཤེས་ཤིག་སྟེ། གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དེས་ཨོལ་སྤྱིང་དུ་ཕར་
འགྲོ་ཆུར་འགྲོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད”ཅེས་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་ཨོལ་སྤྱིང་གི་
སྟོབས་ཀྱགས་མཐའ་དག་གིས་གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་དེ་སྟོབས་ཀྱགས་ཤིག་ཡིན་...
པ་ཁས་སྒྲངས་པའི་རྗེས་སུ་དེ་དུས་རབས་བྱེད་ཅམ་རིང་ཕར་འགྲོ་ཆུར་འགྲོ་བྱས་
ཡོད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ?

པ་པེ་རྒྱའི་འདྲ་མཉམ་ཕྱོགས་ཁག་གི་ལས་འགུལ།

“གུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་”ཞེས་པ་དེ་ནི་ 1830 ལོའི་སྤྱི་གོ་འཇམ་པ་བརྗེ་ལོ་
 རྗེས་སུ་གསར་བའི་གསར་བརྗེའི་ཉི་དང་ཚོགས་པ་ཁ་གསལ་གི་ནང་ལྷན་བཞུགས་པའི་
 བ་སྟེང་ཅིག་ཡིན་པ་སྟེས་མེད་ཟེད། འོན་ཀྱང་དེའི་བསམ་སྒྲུབ་གཙོ་བོའི་འཕྲུང་
 ཁྲུངས་བཞད་ན་དུས་སྡེ་མོ་སྡེ་མོ་ནས་ལྷན་བཞུགས་པ་ཞིག་ཟེད། དཔེར་ན་མི་ལ་ལས་དེ་
 བོ་མོར་གྱི་《ལུ་ལུ་ཐུའི་པང་》(1516 ལོ)དང་ཁང་པ་པ་པེ་ལོའི་《ཉི་མའི་མཁར་》
 (1623 ལོ)ཞེས་པའི་དེབ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ལྷན་བཞུགས་པ་ཟེད་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་ཟེད།
 དོན་དངོས་ཐོག་ནས་ང་ཚོས་ཤེས་པར། དེ་བསམ་སྒྲུབ་ཞིག་དུ་གྱུར་ནས་དེང་
 རབས་ཀྱི་འཕྲོར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་ལས་འགལ་དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་པ་ནི་དུས་……
 རབས་བཙོ་བརྟེན་པའི་དུས་མཇུག་གི་སྤྱི་གོ་འཇམ་པ་བརྗེ་ལོའི་དུས་སྐབས་……
 བས་འགོ་རྒྱུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི་པ་པེ་སྤྱིའི་འདྲ་མཉམ་སྤྱུགས་ཁག་གི་ལས་
 འགལ་དེ་ཟེད།

1796 ལོར་ཡ་ཀ་པིན་གྱི་མིང་དབང་གཞིར་འཛིན་མཁས་ནས་འབྱོར་ཐུན་པ་
གཤམ་རིམ་ཆེན་པོས་མིང་དབང་འཛིན་པའི་སྐབས་སུ་པ་པེ་བུམ་གྱིང་ཁྲིར་གྱི་རིམ་
གྱི་བཟོ་བ་དང་པ་ཡིའི་བདེ་སྦྱང་དམག་དབང་གི་ནང་དུ་གསང་བའི་གསར་བཞེད་
ཅ་འཇུགས་བཅུགས་པ་རེད། ཅ་འཇུགས་དེའི་སྐབས་ཤིང་ལ་“འདྲ་མཉམ་ཆོགས་
པ”ཟེར་གྲིང་། དེས་སྦྱོ་ཆོགས་གྱི་དམའ་རིམ་གྱི་ནང་ནས་རང་ཉིད་གྱི་ཁྲིངས་མི་
ཐུད་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེའི་སྦྱིག་སྐུམས་ཏ་ཅང་དམ་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད་ཆོགས་པ་
དེར་གཞུག་སྐབས་མཐའ་ཡང་སྦྱིལ་དགོས་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཆོས་བརྒྱགས་
གདམ་འགྲུམ་སྦྱིལ་དང་། མཆོན་ཆ་སྦྱིལ་འདྲིན། གསང་བའི་བྱ་བ་བཅས་བྱས་
ནས་གཏོར་མེངས་གཅིག་ལ་མིང་གཞུང་རྒྱུང་བ་ཅ་མེད་གཏོར་གྱུར་གྱི་སྐ་སྐབས་པ་
བརྒྱགས་ནས་བཟད་པ་རེད། པ་པེ་བུའི་བསམ་སྒྲོ་ནི་ཆ་སྦྱོམ་རིང་ལུགས་དང་
སྦྱང་བསམ་གྱང་ཁན་རིང་ལུགས་ཡིན་གྲིང་། དེའི་སྦྱིང་པོ་ནི་རྒྱ་ནོར་གླེང་ལ་
དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ཅ་མེད་དུ་བཏང་ནས་མི་ཅང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བའི་པ་

འགན་ལེན་ཕྱིད་ཀྱི་དང་དྲག་ཀྱལ་ལ་བརྟེན་ནས་ངལ་རྩལ་མི་དམངས་ཀྱི་སྤྱི་དྲུང་
 དབང་འཕྲུགས་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཆུ་ལ་འཛིན་པ་དེ་རེད། ཁོས་སྤྱི་མོའི་གསར་བརྗེ་ནི་
 བཟུ་གཞིག་པ་ཁག་གཅིག་གིས་བཟུ་གཞིག་པ་ཁག་གཞན་གྱི་ཞིག་གི་ཆབ་བྱས་པ་
 ཅམ་རེད་ཅེས་དང་། མི་ཆང་མར་རང་བྱུང་ཁམས་ནས་ཐོན་པའི་རྒྱ་ནར་ལངས་
 རྒྱ་རྒྱུད་རྒྱུ་ཡིན་པའི་མཉམ་གྱི་ཁྲིམ་དབང་དང་། ངལ་རྩལ་ཕྱིད་ཀྱི་འོས་འགན་
 སྤྱོད་གསུང་དང་ལེན་ཕྱིད་ཀྱི་ཁྲིམ་དབང་བཅས་ཡོད་ཅེས་དང་། མིའི་རིགས་ལ་
 བདེ་སྤྱིད་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ངེས་པར་དུ་དབུལ་ཕུག་དོ་མི་མཉམ་པའི་གནས་ཆུལ་
 དེ་མེད་པ་བརྗོད་གསུངས་ཞེས་བཤད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། མར་ཁྲི་མིས་པ་པེ་རྒྱུ་འི་
 གཞུང་ལུགས་དེ་“འཛིག་རྟེན་རྟིང་པའི་སྤྱིག་ལམ་རྟིལ་པོའི་བསམ་སྒྲིལ་བྱུང་བའི་ཁྲུང་ས་
 ལས་འདས་པའི་བསམ་སྒྲིལ་གྱི་ཞིག་རེད”ཅེས་གསལ་སྟོན་གནང་བ་རེད། ཟླ་ 5 ཅེས་
 10 ཉིན་ཁོ་ཚོས་རྩུ་བཙུན་ཆེན་པོས་དྲག་པོའི་འོས་ལངས་ཕྱིད་ཀྱི་གྲ་སྤྱིག་
 ཕྱིད་པའི་སྐར་ལ་དམག་དཔོན་གྱིས་རྩུ་བཙུན་གསར་བ་དེ་ཕྱིར་གྱུར་
 བར་བརྟེན་པ་པེ་རྒྱུ་དང་འགྲོ་ཁྲིམ་པ་གཞན་དག་ནམས་དག་ལག་རྩུ་ཐེབས་ནས་
 འོས་ལངས་ཕྱིད་ཀྱི་དང་རྗེས་སུ་པ་པེ་རྒྱུ་བཙུན་ཁང་ནས་འདོན་ཀྱི་འཆར་གཞི་
 ཆང་མ་འབྱུང་མ་ཐུབ་པ་རེད། 1797 ལོའི་ཟླ་ 5 ཅེས་ 28 ཉིན་པ་པེ་རྒྱུ་དང་
 ཁོའི་འཐབ་ཁྲོགས་རྩུ་ཐེ་གཉིས་གསུང་ཁར་པ་པེ་རྒྱུ་དབའ་ངར་ལྷན་པའི་ངར་
 ནས་“དུས་རབས་རྗེས་མའི་སྤྱི་གཏམ་གྱིས་ང་ཚོར་ནག་ཉེས་མེད་པ་བྱུང་བསྐྱགས་
 ཕྱིད་ངེས་ཡིན་པར་མ་ཟད། ང་ཚོར་མེ་རྟག་གི་ཟེ་སྒྲིལ་འདོགས་ངེས་ཡིན་པ་
 ང་ལ་ཡོད་ཅེས་ཡོད”ཅེས་བཤད་པ་རེད།

ཁ་པེ་དང་ཁོའི་《དབྱི་ཅ་མི་ཡའི་འགྲུལ་རྒྱུད་ཟིན་ཐོ》

1830 ལོའི་སྤྱི་མོའི་གསར་བརྗེ་རྗེས་སུ་པ་པེ་རྒྱུ་གྲང་ཁན་རིང་ལུགས་
 ཀྱི་སྤུལ་རྒྱན་རྟིང་རྟུབས་དེ་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྒྲེལ་བྱས་པ་རེད། རྒྱ་གོར་
 “གྲང་ཁན་རིང་ལུགས་པ”ཞིག་བྱས་ནས་བསམ་སྒྲིལ་བྱུང་བསྐྱགས་ཕྱིད་མཁན་ནི་
 ཡའེ་རྟི་ཡེ་ན་ཁ་པེ་(1788 ལོ་ནས་1856 ལོའི་བར་)དང་དེའི་རྗེས་འབྲང་པ་ཆེ་

གཙོ་འཛིན་དབྱི་ཅར་གྱི་འགོ་ཁྲིད་འགྲུག་ལྷན་གྱི་གསར་བཞེས་ཁྱེད་ཐབས་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཁོ་ལུ་ལྷོ་ཏེ་——ལི་ཁེ་སི་ཏེ་ལི་ལྷན་སྤྱད་དབང་སྤྱད་ཅ་གཏོར་
 བཏང་བའི་ཐོག་ལོ་བཅུ་ལྷན་ཁ་གས་རིང་མི་དམངས་ལ་དྲིལ་བསྐྱགས་དང་སྦྱོང་
 བས་བྱས་རྗེས་བཅུ་གས་པ་ཞིག་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དེའི་ནང་མི་དམངས་ནི་རྒྱལ་
 ཁབ་གྱི་བདག་པོ་ཡིན་པ་དང་། རིམ་པ་ཁག་གི་འགོ་ཁྲིད་པ་ཚང་མ་རང་ཉིད་
 ཁོངས་གཏོགས་གྱི་མི་དམངས་འབྲུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ནས་སྤྱི་དམངས་ཚོགས་ཆེན་...
 གྱིས་དམངས་གཙོའི་འདུལ་བསྐྱོད་བྱས་ནས་ཐོན་པ་ཡིན་ཞིང་། སྤྱི་དམངས་རྣམས་
 རེས་མོས་བྱས་ནས་གཞུང་གི་ལས་འགན་སྡེ་ཚོགས་ཁྲར་ཚག་པ་ལས་དེ་ཚོར་.....
 དམིགས་བསལ་གྱི་དཔེར་ཆ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད།

ཁ་ཤེད་དང་ཁོའི་རྗེས་འབྲང་པ་ཚས་ལྷ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་སྟོང་བསམ་གུང་...
 ཁྲན་རིང་ལྷན་དེ་ལྷ་བྱ་དྲིལ་བསྐྱགས་ཁྱེད་གྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྟོང་བསམ་སྤྱི་
 ཚོགས་རིང་ལྷན་པས་མེ་ཁོར་ཕྱིན་ཏེ་ཁ་ཤེད་རང་གིས་བརྩམས་པའི་སྟོང་.....
 བསམ་གྱི་སྦྱང་དེབ་ནང་ཚད་དཔག་བྱས་པའི་རྣམ་པ་ལྟར་“དབྱི་ཅ་ལི་ཡ”ཟེར་བ་...
 གསར་འཛུགས་བྱས་པ་རེད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁ་ཤེད་རྗེས་འབྲང་པ་དེ་ཚོར་དབྱི་
 ཅ་ལི་ཡ་རིང་ལྷན་པ་ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དབྱི་ཅ་ལི་ཡའི་ཕྱོགས་ཁག་
 གི་གུང་ཁྲན་རིང་ལྷན་པས་སྟོང་བསམ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷན་ཆེན་པོ་གསུམ་.....
 ནང་ནས་འོས་ཤིང་འཚམ་པའི་རིགས་སྒངས་ཐོག་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་ཡོད་པ་རེད།
 ཁ་ཤེད་བསམ་སྦྱོར་དུས་མར་ཁེ་སི་དང་ཨན་ཀེ་སི་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་མའི་མཛད་...
 པ་ལའང་ལྷན་སྦྲེན་དེས་ཅན་ཞིག་ཐོབས་ཡོད་པ་རེད།

སྟན་དགོས་པ་ཞིག་ནི་ཁ་ཤེད་དེའི་རྗེས་འབྲང་པའི་གུང་ཁྲན་རིང་.....
 ལྷན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྷ་ཚུལ་དེ་མེས་གཙོ་རིང་ལྷན་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།
 དེས་ཕྱོགས་དེ་བའི་སྒོ་ནས་སྤྱི་ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལྡན་པའི་མི་རྣམས་ལ་ནན་...
 བཀའ་བྱས་ཐོག་ མའི་གཤེས་རྒྱུད་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོ་འགྲུགས་ཐབས་ཁྱེད་པ་ལས།
 གལ་རིམ་འབྲལ་ཅོད་དེ་གལ་རིམ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་སྐུལ་ལྷན་...

ཤིག་ཡིན་པ་མཐོང་གི་མེད་པར་བརྟེན་ཁོ་ཚས་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་་་
 འོག་བུན་གཤམ་གྲས་པའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་རོ་བོ་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་བྱལ་ལ། མ་
 ཅུ་རིང་ལུགས་འཕེལ་བྱས་འགྲོ་བའི་ཚས་ཉིད་ཀྱང་རྟེན་མི་བྱལ། དེ་བཞིན་སྤྱི་
 ཚོགས་གསར་པ་གསར་སྐྱུན་བྱེད་མཁན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲོབས་ཤུགས་ཀྱང་ཅུ་བ་
 ནས་རྟེན་བྱལ་གྱི་མེད་པ་དེ་རེད། མར་ཁེ་སིས་“གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་དེ་ལྟ་བུ་
 ནི་མི་ཚས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཅུ་དོན་ཤོག་གི་མཚན་བྱེད་དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་་་་
 ཡིན་པ་ལས། དེས་ད་དྲང་རང་གི་འགལ་སྐྱའི་ཕྱོགས་ཏེ་སྒྲེར་དབང་ལམ་ལུགས་
 གནས་པའི་ཤུགས་སྐྱེན་ནས་ཐར་ཡོད་པ་མ་རེད”ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་རེད།
 (《མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སིའི་གསུང་འབྲུམ་》ཀྱི་ཡིག་པར་གཞི་དབང་དང་པོའི་་་
 ཤིག་ལྟེ་ 416 པར་གསལ)

རྒྱ་གོར་དེ་འདྲ་རེད། དབྱིན་གོར་གང་འདྲ་ཞིག་རེད་ཅེ་ན། “གྲུང་ཁྲན་
 རིང་ལུགས་པ”ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་དེ་ 1840 ལོར་ཤོག་མར་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནི་ཨོ་ཁུ་
 ལུན་རིང་ལུགས་པ་ཡུའེ་ཉ་ན་ཀུའུ་ཏེ་ལུན་པ་ལུ་ལེ་ཞེས་པས་རྒྱ་གོ་ནས་དྲངས་
 པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་ཡང་“གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས”ལ་འཐབ་འཇིང་གི་དོན་སྤྱིང་
 གསལ་ཐག་ཆོད་ལྡན་པར་མ་ཟད། འཕྱོར་མེད་གལ་རིམ་དང་འབྲེལ་འདྲིས་དམ་
 ཅམ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སི་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་1847 ལོར་
 གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་པའི་མནའ་མཐུན་གྱི་ཅུ་འཇུགས་འཇུགས་སྐབས་དང་ཅུ་་་་
 འཇུགས་དེའི་མངག་བཅོལ་དང་དུ་བཞེས་ནས་བསྐྲགས་གདམ་གྱི་ཟིན་ཟིན་འགོད་་
 སྐབས་“གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་པ”ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་དེ་སྤྱད་པ་རེད། མར་ཁེ་སི་
 དང་ཨེན་གེ་སི་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་《གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་བསྐྲགས་གདམ་》ནང་དུ་དངོས་
 གུ་བེད་སྤྱོད་གནང་བ་ནས་བཟུང་“གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས”ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་དེ་ཆན་
 རིག་དང་མཐུན་པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པར་བརྟེན་ཐར་འགྲོ་ཆུར་འགྲོ་བྱེད་་་་
 མཚམས་བཞག་ལྟེ་དུས་སྐབས་གསར་པ་ཞིག་ཏུ་སྒྲིབས་པ་རེད། (ཁེན་ཉན་ལུ་
 ཡིས་བཅུ་མས་པ)

སྒྲོ་རིག་གོད་ལ་སྤྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་ལྷན་པ།

—སྒྲོ་མཐུན་གྲུ་ཞེན་ལའི་ཡིས་དཀར་པོའི་ས་
ཁུལ་དུ་འཕལ་ཅོད་གནང་བའི་གཏམ་གྱི།

1927 ལོའི་དབྱེད་དབྱར་གཉིས་ཀྱི་མཚམས་སྐུ། གྲུང་གོའི་ཆབ་སྲིད་གནས་ཚུལ་སྒྲོ་
བར་དུ་བྱར་ཞིང་། བཅན་ཀླུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་རན་སྐྱར་ལོག་ཅང་ཅེ་ཉིས་ཁ་དན་ཀླུ་བ་སྐྱར་
ཁྱིས་གསར་བཟེར་ར་ལོག་བྱས་ནས་བཤའ་གྱི་གསར་བཟེར་པར་འབྱར་བར་བརྟེན། ཉང་
ཉའི་དེ་ཁྲག་ཏུ་སྒྲོ་བའི་དཀར་པོའི་འཛིགས་སྒྲག་གི་ནང་དུ་ཆེད་དེ་གྲུང་གོ་གྲུང་ཁན་ཏང་གི་
བྱ་བའང་གསང་བའི་སྒྲོ་ནས་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་རེད།

ལོ་དེའི་ཟླ་ 11 པར། སྒྲོ་མཐུན་གྲུ་ཞེན་ལའི་ཉང་ཉའི་རུ་ཡེབས་པ་རེད། སྐབས་
དེར་ཁོང་དགྲང་ལོ་ཉེར་དགུ་ཡིན་ཞིང་། གྲུང་དབྱང་དམག་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རུའུ་ཅི་
དང་ཅ་འཛུགས་མཉུན་ཁྲིའི་འགན་བཞེས་ཀྱི་ཡོད། ཉང་གྲུང་དབྱང་སྐད་སྐབ་བྱེད་ཆེད་དང་།
ཉང་གིས་ས་གནས་ཁག་ལ་བྱིད་སྒྲོན་དང་འབྲེལ་གཏུག་གྲུབ་པ་བྱེད་ཆེད་སྒྲོ་མཐུན་གྲུ་ཞེན་
ལའི་ཡིས་དཀར་པོ་ཉེན་གང་ལའང་མ་འཛོམས་པར་བཅན་ཀླུ་རིང་ལུགས་ཀྱིས་ཉམ་བཟུང་བྱས་
ཤིང་གོ་མིན་ཏང་གི་དམག་མི་དང་སྐུལ་མ་རུབ་སྟོད་བྱས་པའི་ཉང་ཉའི་རུ་གྲུང་དབྱང་དམིགས་
བསལ་ལས་ཁུངས་ཏེ་གསང་བའི་འཕལ་ཅོད་ཀྱི་བྱ་བར་འགོ་བྱེད་མཁན་ལས་ཁུངས་ཤིག་
གསར་འཛུགས་གནང་ནས་གསང་བའི་བྱ་བ་བྱེད་ས་དང་དམར་པོའི་འབྲེལ་ལས་མང་པོ་
བཙུགས་པ་རེད། སྐབས་དེར་ཉང་གྲུང་དབྱང་གི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཉང་ཉའི་ཡི་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་